

*ПСИХОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ.**Наукові праці викладачів та студентів соціально-психологічного факультету. Випуск 8.***Список використаних джерел**

1. Найдиффер Р.М. Психология соревнующегося спортсмена / Перев. с англ. А.В. Родионова.- М.: Физкультура и спорт, 1979.- 224с.
2. Савиченко, О.М. Теоретичне обґрунтування та емпіричне дослідження структури спортивних здібностей. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки: зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; редкол.: В.І.Судаков [та ін.]. – К.: Логос, 2011. – Т.4: Спецпроект: «Тенденції розвитку психології в Україні: історія та сучасність» з нагоди 85-ї річниці від дня народження фундатора вітчизняної історико-психологічної науки В.А.Роменця. Вікова та педагогічна психологія. Прикладні проблеми психології. – С. 243-251.

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОТИВАЦІЙНОЇ
СФЕРИ ПРОФЕСІЙНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ
ТА СТУДЕНТІВ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ ЗА ПРОГРАМОЮ
ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ ЗАПАСУ**

Гавриловська Ксенія

кандидат психологічних наук, доцент

Зверєва Ірина

студентка 5 курсу соціально-
психологічного факультету

Військова сфера – це область життєдіяльності держави, яка об'єктивно необхідна для забезпечення її динамічного, сталого і безпечного розвитку, в якій зайнято велику кількість спеціально підготовлених осіб, що мають відношення до військової справи, яка передбачає в своєму функціонуванні використання державою в потенційній або реалізованій формі військової могутності країни і регулюється за допомогою військової політики на основі військово-доктринальних установок і нормативно-правової бази.

Військова сфера має особливу соціальну значимість, специфічні характеристики й особливості.

Військова діяльність - це специфічна, цілеспрямована діяльність, результатом якої є постійна бойова готовність і боєздатність збройних сил в інтересах забезпечення безпеки і оборони країни, участі в миротворчих операціях в різних куточках земної кулі, а у разі війни – розгрому і знищення агресора.

Особливістю військової діяльності є постійна готовність в будь-який час та за будь-яких умов виконувати свої обов'язки.

На основі ретельного аналізу літератури [1-5] ми створили власну теоретичну модель мотиваційної сфери військовослужбовців (див. табл. 1).

Таблиця 1.

Особливості мотиваційної сфери військовослужбовців

<i>Зовнішня мотивація</i>		<i>Внутрішня мотивація</i>	
<i>Вид мотивації</i>	<i>Характеристика</i>	<i>Вид мотивації</i>	<i>Характеристика</i>
<i>Побутова мотивація</i>	Рівень заробітної плати, пільги, забезпечення житлом, матеріальні заохочення, пенсія	<i>Мотиви самореалізації</i>	Можливість руху «кар'єрними сходінками», особистісне захоплення військовою діяльністю, мотивація досягнення і уникнення невдач, самоствердження, самовдосконалення, прагнення до влади
<i>Професійна мотивація</i>	Престиж військових спеціальностей, професійні винагороди.	<i>Морально-етична мотивація</i>	Патріотизм, альтруїзм, особистісні цінності і переконання, гуманність, відповідальність та принциповість.
<i>Ідентифікація себе з сформованим образом професії у свідомості громадян</i>	Соціальна ідентифікація, бажання відповідати тим стереотипним стандартам і характеристикам, які сформувалися у свідомості громадян.		

Нами було проведено емпіричне дослідження мотиваційної сфери військовослужбовців та студентів, які навчаються за програмою підготовки офіцерів запасу. Наше дослідження складалось з чотирьох етапів, що передбачали проведення асоціативного експерименту, дослідження за допомогою методики «Діагностика соціально-психологічних установок особистості у сфері мотивації та потреб» О. Потьомкіної, методика діагностики мотивації досягнення успіху Т. Елерса та використання критерію Манна-Уїтні з метою виявлення особливостей зв'язку між мотивацією військовослужбовців та мотивацією студентів, які навчаються за програмою підготовки офіцерів запасу у військовому інституті імені С.П. Корольова.

Вибіркову сукупність нашого дослідження було структуровано за віком та статтю.

Аналізуючи результати асоціативного експерименту, ми бачимо відмінності у сприйманні образу військовослужбовця

цивільними громадянами і військовослужбовцями. Відмінності полягають у тому, що для цивільних громадян найбільш значимими у образі військовослужбовця є «позитивні характеристики». Дана категорія становить майже половину від загальної кількості виділених асоціацій. На протизагу цивільним, військовослужбовці приділяють увагу «предметам» військової діяльності та «військовій атрибутиці». Це зумовлено тим, що військовослужбовці виділяють асоціації відповідно до того з чим вони щодня зіштовхуються на робочому місці.

За результатами дослідження за допомогою методики «Діагностика соціально-психологічних установок особистості у сфері мотивації та потреб» О. Потьомкіної, серед мотиваційних установок військовослужбовців переважає орієнтація на «процес», «альтруїзм», «працю» та «гроші». Серед студентів, що навчаються за програмою підготовки офіцерів запасу переважає орієнтація на «результат», «свободу» та «владу».

За допомогою методики «Мотивація досягнення успіху» Т. Елерса, ми дослідили домінуючі рівні мотивації досягнення успіху у військовослужбовців. В результаті дослідження ми встановили, що у військовослужбовців наявний помірний та високий рівні мотивації досягнення успіху. Серед студентів, що навчаються за програмою підготовки офіцерів запасу домінуючим є середній рівень мотивації досягнення успіху.

Список використаної літератури

1. Вилюнас В.К. Психологические механизмы мотивации человека. М., 1990. – 228с.
2. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. — СПб.: Питер, 2002 — 512 с: ил. — (Серия «Мастера психологии»)
3. Ковалев В.И. Мотивация воинской деятельности. М., 1975. – 347с.
4. Коновальчук В.Е. Особенности мотивационной сферы военнослужащих/ В.Е.Коновальчук. – Воронеж, 2005. – 39с.
5. Мильман В.Э. Метод изучения мотивационной сферы личности / Практикум по психодиагностике. Психодиагностика мотивации и саморегуляции. – М., 1990.
6. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. — 2-е изд. — СПб.: Питер; М.: Смысл, 2003. — 860 с: ил. — (Серия «Мастера психологии»).